Teknik & Miljø
Plan

Dato: 9. september 2014

Sagsnr.: 12/134511
/
Sagsbehandler: RAK

Notat om ressourcebehov for at kunne planlægge detailleret for alternative energiformer

Under Klima- og Miljøudvalgets behandling af budgetproceduren besluttede udvalget, at man til udvalgets budgetdrøftelse i juni ønskede emnet "alternative energiformer" drøftet. Dette notat redegør for, hvilke ressourcer forvaltningen har brug for til i givet fald at udarbejde en mere detailleret planlægning.

I 2009 vedtog Byrådet en klimastrategi med en målsætning om, at kommunens udledning af drivhusgasser skal reduceres, så kommunen som helhed bliver CO2 neutral. Strategien beskriver en række mulige indsatsområder og initiativer til forebyggelse af klimaudviklingen, herunder bl.a. planlægning for vindmøller og biogasanlæg.

Forvaltningen arbejder på en klimahandlingsplan som forventes at have ca. 14 konkrete handlinger, at vedtage en Strategisk Energiplan for Viborg Kommune.

Klimahandlingsplanen skal bidrage til at opfylde Energiaftalen af 22/3 2012, som fastlægger mål om, at Danmark i 2050 skal være 100 pct. baseret på vedvarende energi. Desuden skal den bidrage til at opfylde Grøn Vækst-aftalen fra 2009 med et mål om, at 40 % af husdyrgødningen udnyttes til grøn energi i 2020 (hvilket svarer til ca. 50 fælles biogasanlæg på landsplan) og på sigt al husdyrgødning.

Kommuneplanen får naturligt en central rolle, da det er et krav jf. planlovens § 11a, at kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for beliggenheden af tekniske anlæg, herunder arealer til fælles biogasanlæg.

Status på vindmølleplanlægning
Viborg Kommune udarbejdede i 2011 en samlet vindmølleplan for hele kommunen. I vindmølleplanen blev 10 vindmølleområder udpeget. I de udpegede områder er der mulighed for opstilling af i alt max. 32 vindmøller med en forventet samlet effekt på ca. 112 MW. De udpegede områder er videreført ved kommuneplanrevisionen, og indgår dermed som retningslinje 4 om Vindmøller i Kommuneplan 2013-2025.
I dag er der 4 af de kommuneplanlagte områder til vindmøller, hvor der endnu ikke er opført vindmøller. I disse områder er der mulighed for at opstille vindmøller med en samlet effekt på i alt ca. 30 MW.

I løbet af foråret og sommeren 2013 er der kommet 10 konkrete forslag til nye vindmølleområder i Viborg Kommune. Der er søgt om vindmøller med en totalhøjde fra cirka 130 - 150 m.

Mulighed for yderligere vindmølleplanlægning
Klima- og Miljøudvalget behandlede den 28. november 2013 et dagsordenspunkt om forslagene til nye vindmølleområder. Her tilkendegav udvalget, at det fortsat

har ønske om at styrke den vedvarende energi og derfor gerne ser flere vindmøller opstillet i Kommunen. På den baggrund har forvaltningen igangsat en ny screening af hele Kommunen med henblik på at finde yderligere vindmølleområder. Arbejdet afventer dog p.t. en ny bekendtgørelse om planlægning for vindmøller med tilhørende vejledning samt en politisk beslutning om igangsætning. Et af formålene med den ny bekendtgørelse er, at give yderligere mulighed for at finde større samlede områder, der er egnet til opstilling af store vindmøller.

Byrådet kan beslutte at udpege flere nye områder til opstilling af vindmøller. Dette kan ske ved et kommuneplantillæg, hvor der indledningsvist skal tages stilling til hvilke kriterier, nye vindmølleområder skal udpeges ud fra. Overordnet set er det de samme lovgivningsmæssige rammer, kommuneplanens retningslinjer, arealinteresser m.v. der findes i dag, som der fandtes på det tidspunkt, hvor første vindmølleplan blev lavet. Der er dog sket lempelser på mindsteafstande fra vindmøller til overordnede veje og jernbaner. Regionen har meddelt, at vi ikke behøver at friholde råstofgraveområder (dog skal der laves en konkret vurdering). I nogle konkrete tilfælde kan møller placeres tættere på naturgas- og højspændingsledninger, end afstanden i de kriterier, som vi arbejdede ud fra i første vindmølleplan.

I udkastet til den ny bekendtgørelse og vejledning nævnes bl.a. muligheden for opkøb af boliger for at skabe plads til større sammenhængende vindmølleområder. Derudover kunne man måske lempe på de områder, som der tidligere var i kategorien ”bør friholdes fra” (kulturmiljøer, værdifulde landskaber, geologiske interesseområder, støjfrie områder, lavbundsarealer, potentielle vådområder).

Ressourcer til yderligere vindmølleplanlægning
En vindmølleplanlægning skal ske ved udarbejdelse af et kommuneplantillæg med dertilhørende fordebat med indkaldelse af idéer og forslag til nye vindmølleområder.

Et kommuneplantillæg med udpegning af yderligere vindmølleområder, skal miljøvurderes, og der skal højst sandsynlig udarbejdes en miljørapport.

Det samlede forventede antal årsværker til udarbejdelse af et kommuneplantillæg med miljørapport, der udpeger nye vindmølleområder, vurderes at være ca. 1 årsværk bl.a. afhængig af borgernes interesse for sagen.
Tidsmæssigt tager det ca. 1 ½ år, at udarbejde en vindmølleplan.

Status på planlægning for biogasanlæg
Som noget nyt i kommunens planlægning er der i Kommuneplan 2013-2025 retningslinjer for beliggenheden af arealer til fælles biogasanlæg. Således er der i retningslinje 8 om Landbrug og fiskeri udpeget områder, som er potentielt egnede til fælles biogasanlæg, og hvor lokalisering af anlæggene fortrinsvis bør ske (positiv planlægning).

Der ikke tale om en udpegning af konkrete områder, så en placering indenfor de udpegede områder kan vise sig ved en nærmere vurdering ikke at være egnet til etablering af et biogasanlæg. Behandling af en ansøgning om et fælles biogasanlæg kræver derfor, at der i hvert enkelt tilfælde vurderes detaljeret i forhold til en række lokale hensyn.

I dag er der ingen fælles biogasanlæg i Viborg Kommune, og der er ingen aktuelle henvendelser eller projekter om etablering af fælles biogasanlæg.

Mulighed for yderligere planlægning for biogasanlæg
Byrådet kan udpege helt konkrete placeringsmuligheder for fælles biogasanlæg, hvorved landbrugserhvervet på et tidligt tidspunkt kan orientere sig om mulighederne for en hensigtsmæssig placering af biogasanlæg og dermed evt. opnå hurtigere sagsbehandling. Udpegningen kan også i højere grad lægge vægt på, at fælles biogasanlæg lokaliseres nær større veje, gødningsleverandører og afsætningsmuligheder (fx kraftvarmeværker, industri eller eventuel opgradering til gasnettet)
Etablering af fællesbiogasanlæg kræver kompleks samarbejde mellem leverandører (interesserede landmænd, fødevarevirksomheder og/eller andre virksomheder med relevante rest- eller affaldsprodukter) og aftagere (naturgasselskab, varmeværk og/eller virksomheder med et stort energiforbrug). Det er derfor vanskeligt på forhånd at udpege konkrete placeringer, hvor der med sikkerhed kan realiseres projekter.

I forbindelse med kommunens udarbejdelse af en strategisk energiplan, har en temagruppe givet input om biogasanlæg. Temagruppen består af repræsentanter fra fire varmeværker i kommunen, Landboforening Midtjylland, HMN Naturgas og REVAS og AU Foulum. Temagruppen anbefaler:

- at kommunen udpeger områder til fælles biogasanlæg, som er udtryk for de mest realistiske lokaliseringsmuligheder for at realisere biogasprojekter (fx områder med høj dyretæthed og nærhed til store veje)
- at kommunen viser konkrete placeringsmuligheder på kort – i stil med et notat fra HMN Naturgas, som viser eksempler på tre placeringer – placeringer mod vest, nordøst og sydøst i kommunen.
- at kommunen retter henvendelse til alle varmeværkerne, for at afklare om de er interesserede i at aftage biogas. Senere kan kommunen evt. bede landboforeningen om de vil sende breve til landmænd, for at høre om de er interesserede i levere biomasse.

Ressourcer til yderligere planlægning for biogasanlæg
"Drejebog for biogasplanlægning", udarbejdet af Naturstyrelsen, gennemgår faserne i en planlægning for udpegning af konkrete arealer til lokalisering af biogasanlæg. Det anbefales, at der udarbejdes et kommuneplantillæg. Processen indledes med forberedende arbejde (analyser lavet af Biogasrejseholdet, landskabsanalyser og besigtigelser), dialog med interessenter, fordebat med indkaldelse af idéer og forslag, udarbejdelse af planforslag, offentlighedsfase og slutter med en endelig vedtagelse.

Såfremt der skal udarbejdes et kommuneplantillæg med udpegning af arealer til lokalisering af biogasanlæg, skal planen miljøvurderes, og der skal højst sandsynlig udarbejdes en miljørapport.

Det samlede forventede antal årsværker til udarbejdelse af et kommuneplantillæg med miljørapport, der udpeger arealer til lokalisering af biogasanlæg, forventes at være ca. 1 årsværk, dog afhængig af borgernes interesse for sagen.

Det tager ca. 1 ½ år, at udarbejde en overordnet temaplan for biogasanlæg.

Status på planlægning for solenergianlæg
Byrådet vedtog den 30. april 2014 kommuneplantillæg nr. 17 med retningslinjer for solenergianlæg. Det er retningslinjer for placering af solcelle- og solfangeranlæg på mere end 100 m^2 i areal, og som er placeret på jorden. Retningslinjen udpeger ikke konkrete placeringer, men fastlægger generelle planlægnings- og beskyttelsesmæssige hensyn, som skal respekteres ved lokalisering.

Solenergianlæg er ikke afhængige af en placering i det åbne land, og bør som udgangspunkt placeres i tilknytning til byområder, jf. by- og landzoneprincipperne. Ansøgninger om solcelle- eller solfangeranlæg kræver således en konkret, detaljeret vurdering i forhold til især landskab og naboer.

Solvarmeanlæg
I dag er der to varmeværker i kommunen, som har etableret solvarmeanlæg - Frederiks Varmeværk og Karup Varmeværk. Lokalplanerne for disse anlæg blev vedtaget hhv. juni og september 2012. Der er aktuelle ønsker om etablering af solvarmeanlæg til fjernvarme i Løgstrup, Ørum, Hammershøj, Stoholm og Viborg, og der har været forespørgsler om placeringsmuligheder fra varmeværkerne i Skals, Møldrup og Bjerringbro.

Solcelleanlæg
I maj 2014 er der konkret meddelt landzonetilladelse til etablering af tre mindre solcelleanlæg med et areal på ca. 1,5 ha samt afslag til ét solcelleanlæg grundet de topografiske forhold. Det besluttedes samtidig, at meddele afslag på ansøgninger om opførelse af 10 relativt store fritliggende solcelleanlæg på forskellige lokaliteter i det åbne land, idet udvalget besluttede at anlæggene er lokalplanpligtige og desuden kræver udarbejdelse af kommuneplantillæg. Ansøger har ikke rettet henvendelse igen med ønske om igangsætning af en planlægning for nogen af de 10 anlæg. Anlæggene varierer i størrelse fra 2,2 ha til 30 ha.

Mulighed for yderligere planlægning for solenergianlæg
Byrådet kan beslutte at konkretisere kommuneplantillæg nr. 17 ved at udpege specifikke områder til etablering af store solcelle- og solfangeranlæg. Dette kan ske ved kommuneplantillæg.

I forbindelse med kommunens udarbejdelse af en strategisk energiplan, har en temagruppe bestående af repræsentanter fra fem varmeværker i kommunen givet input om solvarmeanlæg. Temagruppen anbefaler,

- at kommunen mere aktivt udpeger arealer til etablering af solvarmeanlæg ved de byer, hvor der er fjernvarmeforsyning.
- at kommunen retter henvendelse til alle varmeværkerne, for at høre hvor de evt. ønsker at etablere solvarmeanlæg, og dermed indlede en dialog om planlægningen.

Som ved vindmølleplanlægningen er de centrale emner i planlægningen for solenergianlæg hensynet til de kultur-, natur- og landskabsmæssige interesser, så der kan findes en hensigtsmæssig indpasning af disse arealkrævende tekniske anlæg i landskabet / ved byernes overgang til det åbne land.

Ressourcer til yderligere planlægning for solenergianlæg
En specifik planlægning med udpegning af konkrete egnede arealer til lokalisering af solenergianlæg kan f.eks. ske ved udarbejdes et kommuneplantillæg med dertilhørende fordebat med indkaldelse af idéer og forslag til konkrete arealer til placering af store solenergianlæg. Dette kan f.eks. ske med udgangspunkt i landskabsanalyser og besigtigelser af de konkrete områder, så nye anlæg kan indpasses i de konkrete landskabsrum, idet topografiske forhold har stor betydning.

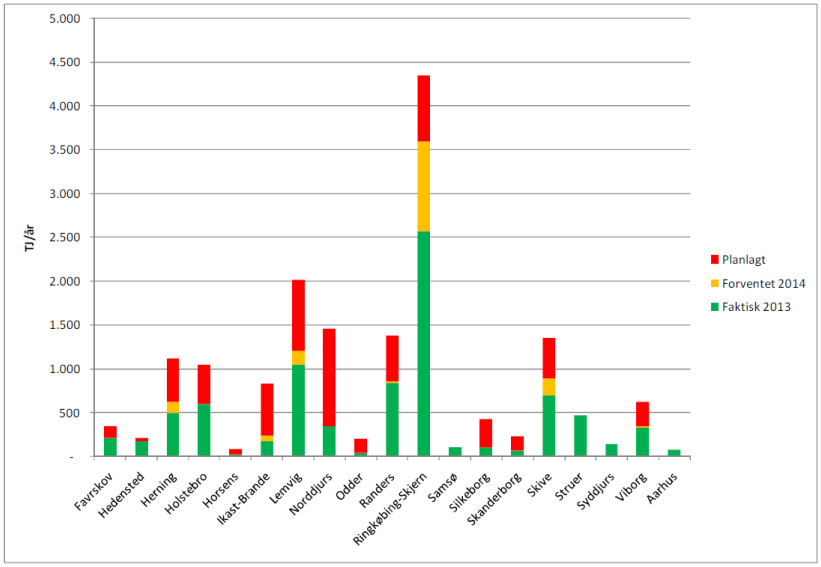
Såfremt der skal udarbejdes et kommuneplantillæg med udpegning af arealer til lokalisering af solenergianlæg, skal planen miljøvurderes, og der skal højst sandsynlig udarbejdes en miljørapport.

Det samlede forventede antal årsværker til udarbejdelse af et kommuneplantillæg med miljørapport, der udpeger arealer til lokalisering af solenergianlæg, forventes at være ca. 1 årsværk dog afhængig af borgernes interesse for sagen.

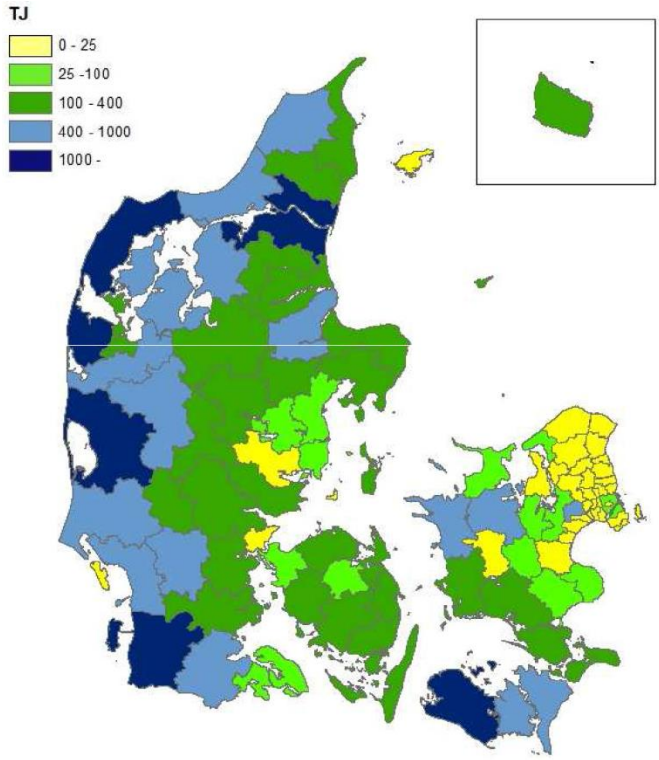
Det tager ca. 1 ½ år, at udarbejde en overordnet temaplan for solenergianlæg.

"Midt.energistrategi" - strategisk energiplanlægning i det midtjyske område
Er et fælles projekt, hvor 19 kommuner, en række energiselskaber/-aktører samt Region Midtjylland samarbejder om strategisk energiplanlægning i 2014-2015. I dette arbejde er der foretaget nedenstående opgørelser af vindkraft og biogasanlæg.

Elproduktion fra vindkraft

Vindkraft på land fordelt på kommuner

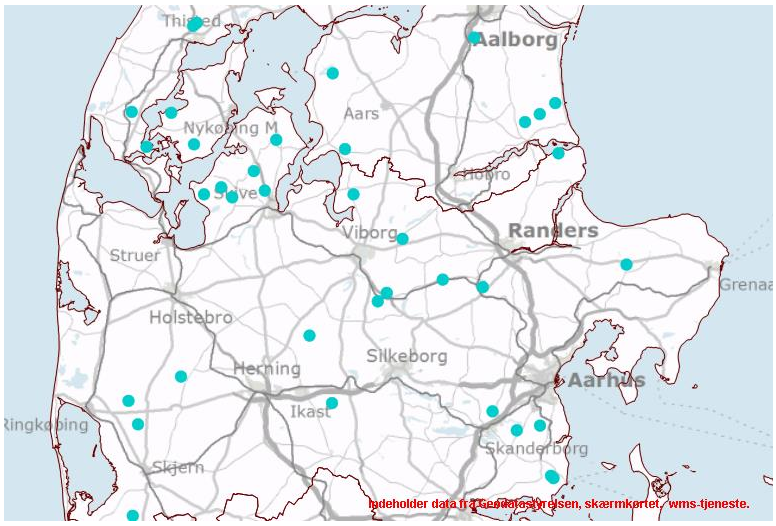

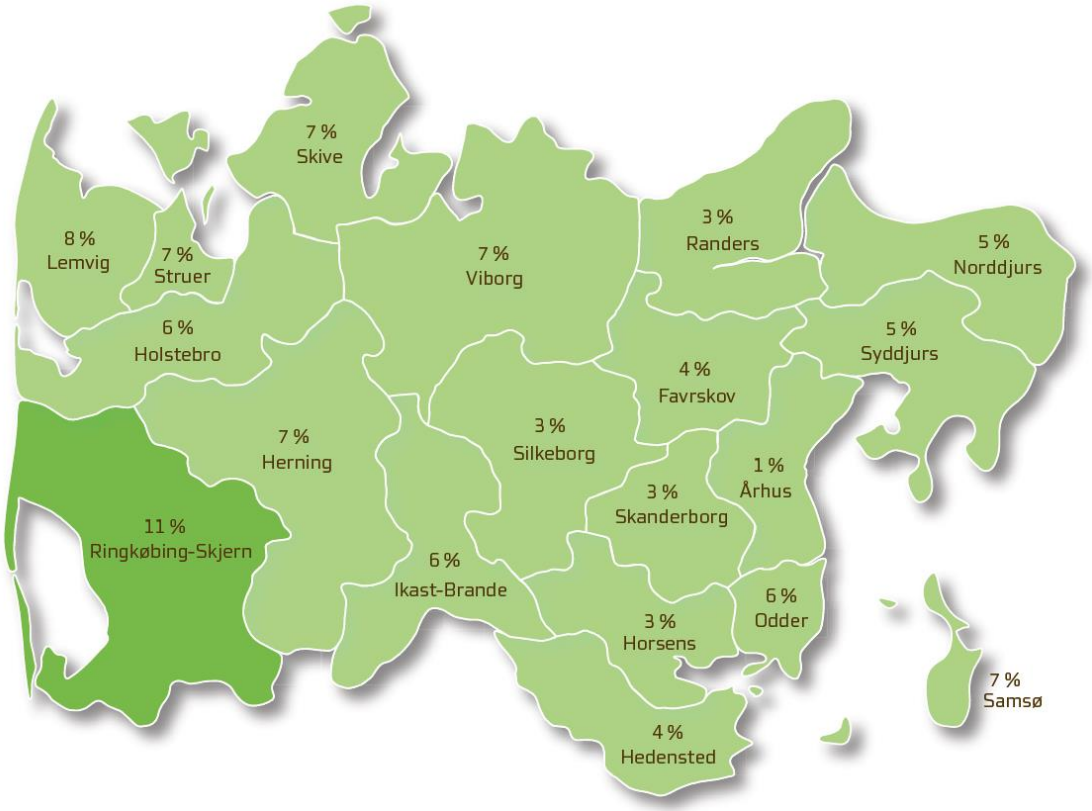
Fra Energistyrelsens energistatistik 2012

Fælles biogasanlæg

Biogasgårdanlæg

Potentiel biogasproduktion fra husdyrgødning angivet som andel af kommunernes samlede brændselsforbrug. Potentialet er opgjort under antagelse af, at 75 % af den årlige produktion af husdyrgødning udnyttes til biogasproduktion. Til sammenligning er det regeringens mål, at 50 % af landets husdyrgødning i 2020 behandles i biogasanlæg. *[Kilde: Region Midtjylland, 2012, Energiperspektivplan]*